

RAIMUNDAS RAJECKAS
(1937-1997)

Ekonomistas, profesorius, Lietuvos MA viceprezidentas, ambasadorius, Seimo narys.

1937 m. spalio 21 d. Šiauliuose pulkininko Leono ir mokytojos Onos (Kavoliūnaitės) Rajeckų šeimoje gimė antras sūnus, būsimasis akademikas, kurį pavadino Raimundu.

Netrukus, birželio 15 d., prasidėjo sovietinė okupacija. Lietuvos kariuomenę įjungus į sovietinį 29-ąjį korpusą, pulkininkas Leonas Rajeckas buvo paskirtas 234-ojo pulko vadu. Šeima apsigyveno Vilniuje. 1941 m. birželio 16 d. pulko vadas buvo "iškomandiruotas" į Norilsko lagerius, kur ir mirė 1943 m.

Motina su sūnumis Valentinu ir Raimundu persikėlė į Panevėžį, kur dirbo pradinių klasių, o vėliau rusų k. moky-

toja I gimnazijoje (vėliau I vidurinė, J. Balčikonio gimnazija). Baigęs pradinę, Raimundas mokslus tęsė I gimnazijoje. Pasižymėjo gabumais tiksliesiems mokslams, ypač matematikai. Kaip tik tų dalykų mokytojai buvo labai stiprūs – matematikos mokytojas, mokyklos direktorius Jonas Janulionis, fizikas Antanas Daugaravičius. Klasės draugas Mykolas Rotomskis prisimena, jog “matematikos mokytojai jį gyrė už tai, kad, spręsdamas uždavinius, mažiau rašinėja, o daugiau dirba galva – mąsto, skaičiuoja, ieško trumpiausio sprendimo kelio. Jis visada surasdavo greitą ir tikslų atsakymą, nusipelnydavo aukščiausio įvertinimo. Jau būdamas akademikas, Raimundas sakydavo, kad jis visą laiką dėkingas mokytojui J. Janulioniui už sunkius, sudėtingus, analitinio mąstymo reikalavusius uždavinius. R. Rajeckas aukštai vertino ir kitus moksliniam darbui bei gyvenimui jį parengusius Panevėžio I vidurinės mokyklos mokytojus. Tarp jų – fiziką (A.) Daugaravičių, chemiką (B.) Puroną, lituanistą (E.) Žilį. Sakė, kad jie išmokė ne tik dėstomų dalykų, bet ir įskiepijo meilę tiesai, neapykantą melui ir neteisybei, norą būti naudingu žmonėms”.

1954 m. baigė vidurinę, kaip ir jo brolis, sidabro medaliu (nors Švietimo ministerijai buvo pristatytas ir “auksui”). Kaip medalininkas turėjo teisę be egzaminų įstoti į bet kurią aukštąją mokyklą. Pasirinko Kauno Politechnikos institutą. Kaip nustebo, neradęs savo pavardės priimtųjų sąrašė. Matyt, mandatinė komisija žinojo apie jo į Norilską “pasiųstą” tėvą. Tik rektoriaus K. Baršausko dėka jis buvo priimtas kandidatu.

1959 m. apginęs diplominį darbą, tapo diplomuotu inžinierium technologu. Keletą metų dirbo gamyboje. Darbas sekėsi. Buvo galima kopti karjeros laiptais. Bet jis pasirinko kitą kelią.

1963 m. įstojo į aspirantūrą Maskvos M. Lomonosovo universiteto ekonomikos analizės metodų katedroje. Savo

darbštumu, naujomis idėjomis atkreipė Rusijos akademi-
kų dėmesį. Akademikas N. Fedorenka taip apie jį atsilie-
pė: "Mus, katedros darbuotojus, maloniai stebino lietuvi-
o aspiranto darbštumas, gabumas moksliniam darbui. Eko-
nomikos mokslo kandidato (dabar daktaro, V. B.) diserta-
cijoje jis išanalizavo įdomią bei svarbią mašinų gamybos
įmonių optimalaus pajėgumo problemą, pateikė išvadas,
kurios aktualios ir mūsų dienomis". Apsigynusį diserta-
ciją jaunąjį mokslininką kvietė pasilikti dirbti Maskvos M.
Lomonosovo universitete. Nesusigundė. Grįžo į Lietuvą.
Kurį laiką padirbęs Kauno Politechnikos institute, buvo
pakviestas į Plano komisiją skyriaus viršininku (1967-1971),
skaičiavimo centro direktorium (1971-1973). 1973-1978 m.
dirbo Liaudies ūkio planavimo ir ekonomikos instituto
direktoriaus pavaduotoju. Apgynė habilituoto daktaro di-
sertaciją ir tapo jauniausiu habilituotu daktaru. 1973 m.,
būdamas tik 36 m., tapo bene jauniausiu profesorium.
1967-1968 ir 1974-1975 m. stažavosi ir dirbo mokslinį dar-
bą prestižiniame Harvardo (JAV) universitete (JAV), skai-
tė paskaitas kituose JAV universitetuose.

Gabus mokslininkas 1980 m. buvo išrinktas Lietuvos
Mokslų akademijos nariu korespondentu, 1987 m. –
tikruoju akademiku, 1989-1992 m. buvo Mokslų akademi-
jos viceprezidentas.

Prasidėjus pertvarkai, vėl buvo kviečiamas į JAV ir
Kanados universitetus skaityti paskaitų. Kanados Jorko
universitetas už 26 paskaitas sumokėjo 25.000 dolerių
(beveik po 1000 dol. už 70 min. paskaitą). Iš to galima
spręsti, kokio lygio buvo mokslininkas. Vėl skaitė paskai-
tas JAV universitetuose.

1888-ieji buvo posūkio Raimundo Rajecko gyvenimo
metai. Birželio 3 d. dalyvavęs Mokslų akademijoje vyku-
siame Sąjūdžio iniciatyvinės grupės susirinkime pradėjo
politinę veiklą.

Jis buvo vienas iš 1988 m. vykusio forumo dėl Lietuvos ekonominio savarankiškumo organizatorių. Vėliau buvo Algirdo Brazausko, kandidatavusio į respublikos prezidentus, patikėtiniu. Išrinkus A. Brazauską pirmuoju atkurto Nepriklausomos Lietuvos Prezidentu, 1993-1994 m. buvo jo vyriausias patarėjas ir atstovas ypatingiems pavedimams. 1994 m. jam buvo suteiktas nepaprastojo ir įgaliotojo ambasadoriaus rangas. Tapo diplomatu. Tų pat metų kovo 9 d. buvo paskirtas nepaprastuoju ir įgaliotuoju ambasadoriumi Didžiojoje Britanijoje, o netrukus ir Airijos respublikoje. Diplomato darbas jam buvo ne prie širdies. Buvo atitrūkęs nuo aktyvios veiklos Lietuvoje, negalėjo, kaip jis pats teigia, išnaudoti savo galimybių. 1996 m. baigęs diplomatinę tarnybą, grįžo į Lietuvą ir aktyviai dalyvavo politiniame gyvenime. 1996 m. Panevėžio Aukštaitijos apygardoje buvo išrinktas Seimo nariu. Deja, intensyvus darbas, matyt, išsekino jėgas. Po sunkios ligos mirė 1997 m. rugpjūčio 11 d. Vilniuje tik pradėjęs 61-uosius metus. Atgulė Rokantiškių kapinėse. Ant paminklo kuklus užrašas: "Leonas Rajeckas 1892-1943, Ona Rajeckienė 1901-1987, Raimundas Rajeckas 1937-1997".

Turtingas R. Rajecko mokslinis palikimas: jo vieno ir su bendraautoriais parašytos 15 knygų, apie 200 turiningų mokslinių straipsnių. Apie savo gyvenimą panevėžiečiams jis pasakojo: "Mano gyvenimas nebuvo itin lengvas. Ką turiu, ką užsitarnavau ir užsidirbau savo prakaitu, sugebėjimais, kuriuos turbūt paveldėjau iš tėvų. Niekad niekas nieko veltui man nedavė. Neturėjau nei dėdžių, nei užnugario (...). Labai intensyviai gyvenau 1970-1990-aisiais. Parašyta keturiolika knygų, paruošti trisdešimt septyni mokslų daktarai". O nekrologe įrašyti tokie žodžiai: "Raimundas Rajeckas yra vienas ekonominės kibernetikos ir matematinių metodų taikymo ekonominiuose tyrimuose pradininkas, sukūręs plačiai žinomą mokslinę mokyklą.

Jis yra paskelbęs per du šimtus mokslo darbų, išugdęs būrį mokslo daktarų, skaitęs paskaitas JAV universitetuose”.

Reiktų prisiminti, kad Lietuvoje nedaug šeimų, kurių abu vaikai, kaip šiuo atveju Raimundas ir Valentinas Rajeckai, akademikai.